మరుగుపడిన ఆత్మీయత

సీతని హాస్పిటల్లో చేర్పించిన రోజే తల్లికి వాంతులు మొదలెట్టాయి. కొత్తగావచ్చిన గుమాస్తాగారి మరదలు నర్సు కోర్సు చదువుతోందిట. ఆవాటాల్లో కాపరం ఉన్నవాళ్ళకి కొన్నాళ్ళకి సరిపడ్డమాటలు దొరికాయి.

"విన్నావా? రామలక్ష్మి" అంటూ అదెమ్మగారు నూతిపక్కనించి కేకపెట్టింది.

"ఏమి వినేందుకు తీరికెక్కడిది : చూస్తూనే వున్నారుగా - చంటాడికి రోగాలు ఇంకా వెనకట్టనేలేదు; దాన్నికాస్తా తీసుకెళ్ళి ఆస్పత్రిలో పడేశారు. మీ తమ్ముడి నిర్వాకం ఇల్లా వుంది. ఇంతకీ మీరు చెప్పేమాట విన్నేలేదు. ఏమిటంటారు?" అంటూ రామలక్ష్మి నూతిదగ్గరకు వచ్చింది.

"ఆఁ," ఏం లేదు. ఎంత మరదలైతేమాత్రం ఒక్కరిక్షా ఎక్కుతారటమ్మా; అయినా ఆ అప్పనవాలి లెద్దూ. వీధిదాకా వచ్చి ఈ బక్కవెధవచేత ఏమిటో, టాటానో, టాటీనో చెప్పిస్తుంది. నాకు తట్టు కాలేసుకొచ్చి నిన్న అడిగేశా - ఆయనకి ఏమి అవుతుం దా పిల్ల అని.

"నాతో మాట్లాడ్డం నామర్దా అనుకుంది కాబోలు భళ్లుని తలుపేసుకుంది నిన్న. ఈరోజు కరివేపాకుది వస్తే వాకిట్లోకివెళ్ళా. ముగ్గురూ నన్ను చూసి పళ్ళికిలిస్తున్నారు. అసహ్యంవేసింది అనుకో. ఛీ, అని తలుపేసుకున్నా. ఇంతకీ సీతకి ఏం సుస్తిట? ఐనా పెళ్ళీడుపిల్లకి పెళ్ళి చెయ్యాలి కాని తగదునమ్మా అంటూ ఆసుపత్రులంట తిప్పి, రోగిష్టిదన్న పేరుపడితే ఎవడైనా చేసుకునేందుకు ముందుకివస్తాడంటావా? నీకు తెలవదా ఏమిటి కన్న దానివి? మొగాడు చెప్పిన మాట వినకపోతే నువ్వుమాత్రం ఏం చేస్తావులే; ఏమోసుమా; మీ

ఆయన తత్వం నాకేం నచ్చలేదు. మీ బాబుగారుకూడా నొచ్చుకున్నారు. ఏదో పిల్లలుగలవాళ్ళుకదా అని వో సంబంధం చెప్పారుట. ఆ బాపతువి ఇంకెప్పుడూ చెప్పొద్దు అని మొహం చిట్లించాడుట పదిమందిలోనూ. ఏమి బాగుంటుంది చెప్పు?"

"నాతో మాటకైనా అనలేదు పిన్నిగారు! అయన మటుక్కో జమీందారు అనుకుంటారు. ఎన్ని సంబంధాలు వచ్చినా తప్పిస్తూ వచ్చారు. అప్పుడే రేపు శ్రావణానికి ఇరవై వస్తుంది. ఇదో కుంపటిలా వుంది నా ప్రాణానికి." అంటూ కళ్ళు వత్తుకుంది రామలక్ష్మి.

"పోన్లే, మాటవరసకి అన్నా కాని కష్టపెట్టుకోక. టైం వస్తే కాకేంచేస్తుందిలే." అంటూ అదెమ్మ మాటమార్చుకు వెళ్ళింది.

రామలక్ష్మి పుట్టింటారికి భూవసతి వుండటం, అదీ పల్లెటూర్లో అవటంవల్ల డాబుసరిగా కుటుంబాన్ని నెట్టుకొస్తున్నారు. రామలక్ష్మికి ఏటా గుంటూరుచీరలు జరీవి ఏ బాపతైనా వో నాలుగు ఘట్టచెప్పటం మామూలు. దారిలో అప్పగారి ఇంటికి తప్పకుండా వెళ్ళటం, అమ్మమ్మే అప్ప అత్త అవటంచేత మరోచీర ముడుతూనేవుంది.

చూసేవాళ్ళకి చీరలు, వినేవాళ్ళకి మాటలతోటి రామలక్ష్మి పుట్టింటారు జమిందార్లన్న వూహ నిల్చేటట్టు చేసుకు మనస్సుని తృప్తిపర్చుకునేది. ఆరోజు కుటుంబయ్య హాస్పిటల్ నుంచి వస్తూనే రామలక్ష్మిపై విసుక్కున్నాడు. "నీ షోకులు నీవేతప్ప పిల్ల సంగతి కనుక్కుంటేగా; గుండె బలహీనంగా వుందిట సీతకి" అంటూ మాసినగుడ్డకుర్చీలో నడుంవాల్చాడు.

రామలక్ష్మిలో ఆవేశం ఆకాశంలో అమావాస్యనాటి నక్షత్రాల్లా వెలిగింది. కుటుంబయ్య కుటుంబాన్ని తిట్టింది. వట్టి నూనెదివిటీల్లాంటి కుటుంబం అంది. తనకి అన్నీ ఇచ్చాడు దేముడు. కానీ, అదృష్టాన్ని తక్కువచేశాడు. లేకపోతే తన అందానికీ, తెలివికీ ఏ జమీందార్ల ఇంట్లోనో వుండాల్సిన పుట్టుక. తండ్రిని తిట్టుకుంది. సంతానాన్ని తిట్టింది. సీతని తిట్టింది. అలిసిపోయి మడతమంచంపైన వాలింది.

ఆటలకెళ్ళిన ఆరుగురు సంతానం కాకుల్లా అరుస్తూ ఆవురావురంటూ వసారాలోకి దూకారు. కుటుంబయ్య లక్ష్మి పుట్టింటివేపు పోలికేకాదు గుణాలుకూడా అంతే. బతుకు తెరువు తెల్సిన పిల్ల - మహా గడసరి. సీత అల్లాక్కాదు - వట్టి జాలిగుండె. తనకి లేకపోయినా తల్లికీ, మిగిలినవాళ్ళకీ లేవని బాధపడుతుంది.

సీత అంటే తనకి అభిమానమనే రామలక్ష్మికి కోపం. అల్లా అని ఒప్పుకోదు పైకి. సీతనిచూస్తే తన పోయినచెల్లెలు జ్ఞాపకంవస్తుంది. దానిలాగే అవదుకదా అనిపించింది. దీపాల వేళ అల్లా ఆలోచించినందుకు లెంపలేసుకు పెరట్లోకి వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కుని దేముడు ఇంట్లోకి వెళ్ళాడు. మకిలిపట్టిన పటాల వెనక వెలవెల్లాడే దేముళ్ళకి స్తిమితంలేని మనస్సుతో మొక్కుకున్నాడు. పసివాడి ఏడుపుకి చెవుల్లోంచి హోరువచ్చింది. రెక్కుచ్చుకు కంచంముందు కూలేశాడు.

రామలక్ష్మి నల్ల మబ్బులమధ్య ప్రళయతాండవం చేసే వురుముకి తోడువచ్చిన మెరుపులా వాలింది. గిన్నెలుదొర్లాయి, గరిటెలు మూలకొకటి నడిచాయి. లాంతరుచిమ్నీ పగిలింది. పసివాళ్ళు భయంతో బిగుసుకు ఆకలి మరిచారు. కుటుంబ రావు చిరుచీకటిలో చిన్న అరుగుమీద పాట్లంలా ఇమిడి కూర్చున్నాడు.

పొద్దుపోయింది. పసివాళ్ళు భయంవిడిచి మాటు మణిగారు. ఆకలి, నిద్రా, అల్లరీ - అంతే వాళ్ళకి తెల్సు. కాలం వూరుకోదు - పెంచి పెద్దవాళ్ళని చేస్తుంది. బాధలు, తిప్పలు, కోరికల్ని కొండల్లా పెంచిఇస్తుంది, అసమర్ధుడైన తండ్రిని చూపిస్తుంది తల్లి. తండ్రిమీద కసి, తల్లి అంటే జాలి ఈ పిల్లలికి కలుగుతుంది. కాని తన సీతకి అర్భకుడైన తండ్రి అంటే జాలి.

'ఎందుకునాన్నా బాధపడతావు' అని తనే కళ్లు వత్తుకుంటుంది.

అప్పుచేసైనాసరే సీతని బతికించుకోవాలి. తన తల్లి - మరుగుపడిన ఆత్మీయత.

వేరు, సీతకి ఆయుస్సికి లోపంరాకూడదు అనుకుని మూలిగే మనస్సుని ఓదార్చాడు.

మధ్యతరగతి కుటుంబాల్లో ప్రణయాలు, ప్రళయాలు రేపటి ఖర్చులు నెమరుకివస్తే నీరసించి నిద్దరోతాయి. రామలక్ష్మిలో ఆవేశం కలిగింది. 'పెద్దాడికి జీతం కట్టాలిట రేపు,' అంటూ గడపవతల నిల్చుని పొడిగాపలికింది కుటుంబయ్యతో.

'మధ్యతరగతి వాళ్ళక్కూడా నిద్రవస్తుందికనకే జనాభా పెరుగుతోంది లేకపోతే సగంమంది' పిచ్చివాళ్ళే అవుతారు. అన్న కుటుంబరావు మాట రామలక్ష్మి వినిపించుకోలేదు.

మేనేజరు కూతురు పెళ్ళి శుభలేఖ గుర్తుకివచ్చింది. ముడుపు చెల్లించాలి. వెంటనే ధరకట్టుకుంటాడు.

వాడిదగ్గర లోకువైతే వాడి విషపుచూపు భరించాలి. వాడి నోటికి హద్దులేవు. కిందవాళ్ళని కొరుక్కుతింటాడు. చిత్రం, పైవాళ్ళనోళ్లు కట్టేస్తాడు - పులిలాంటి వాడు వస్తే ఏం? వీడివల్లో ఇట్టే చిక్కుకుంటాడు. చిత్తం, చిత్తం అంటూ వినయం వలకపోస్తుంటే వాళ్ళు కనుక్కోరు ఎందుకనో; రామలక్ష్మి వింటూనే నిద్దరోయింది. కుటుంబరావు మేనేజరు అవతారాన్ని మరిపించుకునేందుకు చాలా గంటలు కొట్టాయి. మూడుకొట్టాక బుర్ర మొద్దుబారి నిద్దరట్టింది.

పొద్దున్నే కొత్తకంఠాలు గలగలలాడాయి. ప్రకాశం వీధిచివరవుంటే ఇంట్లో వున్నంతకంఠం - పిల్లలంతా లేచారు. వాకిట్లో చుట్టాలు, ఇంట్లో పిల్లలు, పెరట్లో కాకులు. సగం తెరచినకళ్ళతో కుటుంబరావు కునుకుతున్నాడు.

కామేశ్వరి ఇల్లంతా వోచుట్టు తిరిగింది. తల్లి దగ్గర మంతనాలాడింది. తండ్రిని లేపింది. విషయాలు గుక్కపట్టినట్టు చెప్పేసి పక్కింటి ఆదెమ్మగారి ఇంట్లోకి తొంగిచూసి, వార్తలు తెల్సుకుంది. వెళ్లినంత వేగంగా వచ్చి, 'అదేమిటే! సీతని ఆస్పత్రిలో పెట్టారా! ఆశ్చర్యపడింది.

"అసలు ఈ పెళ్ళికొడుక్కేగా మన సీతని ఇమ్మంటా. మీ మేనేజరు పట్టేశాడు. కట్నంలేదుట - వట్టి డబక్కులు గాడులా వున్నాడే ? పెళ్లికొడుకుతల్లి వహటేగోల - 'ఏముద్దూ లేకుండా ఈ పెళ్ళేమిటి అని. నాన్న, మరోచిత్రం విన్నావా, ఎంతోమంది అందమైన వాళ్ళని చూపెడితే నచ్చలేదని వెళ్ళ గొట్టేవాడుట. అల్లాంటిది ఈపిల్ల ఫోటోచూసి వప్పేసుకున్నాడుట చిత్రంగాలేదూ?" అని ఆశ్చర్యంగా మొహంపెట్టి కామేశ్వరి వోక్షణం మాటలు నిలిపింది.

కామేశ్వరిభర్త మాటకారి కాకపోయినా ఆకారం మంచిదే. కామయ్య గదిలోకిరాగానే వెల్తురు వాకిట్లోకి తప్పుకుంది. ప్రకాశం బడుగుశరీరంలో అంత కంఠాన్నీ ఇముడ్చుకున్నట్లు, కామయ్య శరీరంలో కంఠము క్షీణించింది.

రామలక్ష్మి వంటింటి గుమ్మంలోంచే అల్లుడు కామయ్యనీ, తమ్ముడు ప్రకాశాన్నీ పలకరించింది.

తమ్ముడు సీమటపాకాయలా సమాధానాలు చెబుతున్నాడు.

కోడు విరిగిన కుర్చీ గోడకి బోటెట్టి మూలగా కూర్చున్నాడు కామయ్య.

చాలాసేపటికి తన మేనేజరింట్లో పెళ్ళికే వీళ్ళు వచ్చినట్టు తెల్సుకోగలిగాడు కుటుంబయ్య. ఈసారి ఊపిరి తేలిగ్గా వచ్చింది తనేకాకుండా తన వాళ్ళుకూడా ఏదోముట్టచెపుతారు. ఈసారి నాలుగుడబ్బులు దొరికే వూరికి తను అడిగి వేయించుకోవచ్చు కేంపు. తనకు పాపిష్టిడబ్బుమీద మక్కువలేదు. సీతకి మంచిమందు ఇప్పించాలి. మంచివరుణ్ణి తేవాలి. దాని ఈడు పిల్లలు కలకలలాడుతూ కాపరాలుచేస్తుంటే తన సీత పెదిమ కదపకుండా

ఇంటిడు చాకిరీచేసి వళ్ళు పాడుచేసుకుంది. ఈసారి కుటుంబయ్యకి తలతిరిగినట్లు అయ్యింది.

ప్రకాశం చదివింపుకని తెచ్చిన వెండిగ్లాసు ఇంటిల్లి పాదికి చూపెట్టాడు. తరవాత పెరట్లోంచి వాటాల్లో వాళ్ళ దగ్గరకి పంపాడు. అంతా మెచ్చుకుని గ్లాసుని ఇంటికి చేర్చారు. కామేశ్వరి గంధముగిన్నె బయటపెట్టింది. పోటీకి రామలక్ష్మి తన దగ్గర కొత్త కుంకంబరిణె వుంది అంటూ తెచ్చింది.

ఈసారి ప్రకాశం అప్పగారికి సలహాయిచ్చాడు. 'కామేశ్వరిని కుంకంకాయ ఇమ్మని నువ్వా గంధంపుడక ఇస్తే బాగుంటుంది.'

'పోనీ నీ గ్లాసు అమ్మకీ, ఆవిడ భరిణ నువ్వూ ఇవ్వరాదూ' అంటూ కామేశ్వరి మూతి విరిచింది. 'తప్పకుండా ఇచ్చేవాడినే. కాని నేను కొన్నట్టు పెళ్ళివారి అందరికీ ముందే తెలిసింది. అని ప్రకాశం అమ్మగారితో కష్టం సుఖం మాట్లాడేందుకు రహస్యమందిరంలాంటి రేకులగదిలోకి వెళ్ళారు.

ప్రకాశం అనుకున్నంతా చేశాడు.

ముహూర్తం అవగానే మొదటి చదివింపు తనదే అన్నంత ధీమగా పేరు మైకులో మోగించాడు. కామేశ్వరి తెచ్చింది కుటుంబయ్యపేరుకి మారింది. కామయ్యపేరు చివరికి మిగిలినవాళ్ళమధ్య వినపడింది.

కామేశ్వరి ఇంటికివచ్చి మేనమామని దుమ్మెత్తిపోసింది. పందిట్లో పదిమందిదాకా తను తెచ్చినది ఫలానా అనిచెప్పింది.

ప్రకాశం చేసినపనికి ఎవరూ మెచ్చలేదు. పైగా కుటుంబయ్య చిక్కుల్లోపడ్డాడు. తోటిగుమాస్తాలు సూటీపోటీగా, 'అవున్లే, మమ్మల్ని వద్దని నువ్వు గొప్పగా ఇవ్వాలని వెండిది చదివించావు. వాడి తెలివే వాడిదిరా, అని ఆ శాస్త్రిగాడు అప్పుడే గోలెట్టాడు.' అంటూ ముందూ వెనకా మాటాడారు. మేనేజరు పక్కకిపిల్చి చివాట్లు: 'అసలే నీకేదో చేసేస్తున్నానని వాళ్ళేడుస్తోంటే నువ్వీ చదివింపేమిటి; ఏమైనా ఆలోచనుందా; అలా అని వందలా, వేలా,' అంటూ మెల్లమెల్లగా బైటపడ్డాడు.

'ఇంటిముఖం పట్టిన కుటుంబయ్య తన కోటుకేసి చూచుకున్నాడు. సర్వీసులో చేరిన్నాడు కొత్తది తొడుక్కున్నాడు. బోలెడు సర్వీసు వుంది. తూట్లుపడింది. అందంగా రఫ్ఫూయించాడు. మేనేజరుకితెలీదు. వందల్ని ఆ కోటు ఇంక మొయ్యలేదు. ఇంటివసారాలో అడుగుపెట్టాడు. తల్లీ కూతుళ్ళు ఘర్షణపడుతున్నారు. రామలక్ష్మి విసురుగా వచ్చింది. 'ఆ గంధంగిన్నె దరకట్టి దానికి ఇచ్చెయ్యండి. పిల్లలచేత కూడా దెప్పించుకున్న జన్మ వుంటేఏం, లేకపోతేఏం?' కుటంబరావుకి తన్నే అన్నట్టు అనిపించింది. 'మీ తమ్ముడికి ఇల్లాంటి పెద్దరికాలు వద్దని చెప్పరాదు.' ప్రకాశం, రామలక్ష్మి ఏకమై కుటుంబయ్యని వీధినపెట్టారు. ప్రకాశం కోపం కామేశ్వరి మీదకిమళ్ళింది. 'మిడుకుతున్నావు; ఈ మామయ్యే లేకపోతే ఆనాడు నీపెళ్ళి అయ్యేదేనా : ఈపాటికి ఏతు... అంత కోపంలోనూ కామేశ్వరి మేనమామ నోటికి అడ్డంపడి మాట్లాడ వద్దని సైగచేసి, కాళ్ళా వేళ్ళాపడి, కామయ్య వినకుండా మరపించింది. పక్కింటిగుమ్మాన్ని అతుక్కుని వింటూన్న అదెమ్మకి కొన్ని లొసుగులు అర్థమైనట్లేతోచి మాయమయ్యాయి.

ప్రకాశం ఆరోజే తిరుగుప్రయాణం పెట్టాడు. రామలక్ష్మి బతిమాలింది. సీతని చూసి వెళ్ళమంది. తన్నీదిక్కు మాలిన కొంపలోవేశారు అని తీరిగ్గాసోకాలెట్టింది. చివరి అస్త్రం బాగా వుపయోగపడింది. ఆ సాయంత్రం తమ్ముడిని పిల్చుకు హాస్పటాలుకెళ్ళింది కామేశ్వరి. కామయ్యకూడా వెంటపడ్డారు.

సీతని చూసేందుకు తల్లి రావటం అదేమొదలు; తండ్రి రోజూవస్తాడు, దిగులు పడతాడు; కష్టాలు చెప్పుకుంటాడు. తండ్రికోసం చూసే సీతకి తల్లీ, అప్పా, వెనక మేనమామా కనుపించారు.

'నాన్న ఏరీ' అన్న అమాయకపు ప్రశ్నకి రామలక్ష్మిలో ఈర్ష్య కలిగింది. 'ఏం మప్పితంగా తిని కూర్చుంటోంది. ఆ తండ్రిదగ్గర గారాలు పోతుందిలే! పళ్లు పలహారాలు తెచ్చి అందిస్తున్నట్టున్నాడు' అని పెద్దకూతురికి చెప్పుకుంది.

సీత మనస్సు మనుష్యులకోసం పరితపిస్తోంది. మేనమామని వాటేసుకు ఎన్నో ప్రశ్నలు వేసింది. కామయ్య రావటం చూసి ఎదురువెళ్ళి పలకరించింది. ప్రకాశంలో వ్యవహారదక్షత జారి, సీతమీద జాలిగా కళ్ళల్లో నీళ్ళుతిరిగాయి. ।

ఎదటిగదిలోకి వెళ్ళే పెద్దమనిషిని నిలిపి ఫలానా అని చెప్పుకున్నాడు. ముందుకెళ్లినముసలాయన వెనక్కొచ్చి ప్రకాశాన్ని కౌగలించుకు పైగుడ్డతో కళ్ళువొత్తుకుంటూ తనగోడు చెప్పుకున్నాడు. ఆముసలాయన్ని సీత మంచందగ్గరకి పిల్చుకొచ్చాడు. 'ఆ నాడుచెప్పినది ఈ పిల్లేనండీ అంటూ ప్రకాశం ఆప్యాయతగా సీతకేసి చూసుకున్నాడు.

'రూమ్ నెం. 22.' అంటూ నర్సులు హడావిడిగా తిరుగుతున్నారు.

ముసలాయన మొహాన్ని పట్టిన చెమట తుడుచుకుంటూ ప్రకాశం చెయ్యిపట్టుకు గది కేసి నడిచాడు. '22నెం. బి. లోవున్న అతనికి బాగాలేదుట" అంటూ ఆయావార్తవార్డులో మోగింది. కామేశ్వరి ముసలాయన కొడుకుని చూసింది. ప్రశ్నలువేసింది. అతని భార్యని పలకరించింది వినేట్లు 'పొగరెక్కువే వుందే' అంది.

పక్కగదిలోకి చూసింది.. చూసినిల్చింది. నిల్చి ముసలవాళ్ళని తోసుకుముందుకు వెళ్ళింది. హుస్సేనూఆలి తల్లిని పలకరించింది.

మంచాన్నిపట్టిన హుస్సేనుకేసి దిగులుగా చూసింది. ఏమిటి సుస్తీ? సమాధానంగా హుస్సేను పాలిపోయిన పెదిమలు కదిలాయి. జీవుడు కళ్ళల్లోకి చేరింది. తెలివిగాతిరిగాయి. పరిసరాలు విభ్రాంతితో చూశాయి. కామేశ్వరి కళ్లు తడిశాయి. హుస్సేనుకు కామేశ్వరిని గుర్తుచేసింది తల్లి ముంతాజ్. కామేశ్వరి మంచానికి దగ్గరగా జరిగింది. పాలిపోయిన చెయ్యి, దుప్పటి ఇవతలకి జరిగింది.

హుస్సేను కళ్ళు ఎటో చూస్తూనిల్చాయి. డాక్టరు వచ్చాడు. హాస్పిటల్ భాషలో సీరియస్ కేస్. నర్సు వచ్చి దుప్పటిలో మనిషిని దాచింది. బురకాల్లో శబ్దంలేకుండా రోదనలు. మరో మంచం దగ్గరకి డాక్టరు వెళ్ళిపోయారు.

కామేశ్వరి ముంతాజ్ దుఃఖాన్ని పంచుకున్నట్లు, కళ్లు వాచాయి. ప్రకాశం కామేశ్వరిని రమ్మని పిల్చాడు. 'హుస్సేనుకి కొడుకు పుట్టాడు. కొడుక్కాదు, సైతాన్' అంటూ గట్టిగా అరచి పడిపోయిన ముంతాజ్‌ని కామేశ్వరి పట్టుకుంది. బురకా ఆమె ముంతాజ్‌ని బైటకి తీసుకెళ్ళింది.

ప్రకాశం కామయ్య చూడకుండా కామేశ్వరిని పళ్ళు కొరుకుతూ చూశాడు.

కామేశ్వరి పక్కమంచాల్ని ఆనుకునిల్చుని ప్రకాశాన్ని లెక్కచెయ్యకుండా, హుస్సేను చిన్నప్పుడు ఎంత అందమైన వాడో వర్ణించింది. మంచివాడు అంటోంది. రామలక్ష్మి 'టైమ్ ఐంది' అంటూ కామేశ్వరిని తీసుకు కదిలింది. ప్రకాశానికి సీతని వదలి వెళ్ళబుద్ధి పట్టలేదు. కామయ్య సీతకి తగ్గి పోతుందని ధైర్యం చెప్పాడు.

22నెం. గదిలోంచి ఆడవాళ్ళు వచ్చారు. మామయ్య కేసి అనుమానంగా చూశారు. సన్నటి నల్లటిఆమె చొరవచేసి 'ఆ ముసలాయన మీకు ఎల్లా తెల్సు' అని నిలేసింది. ప్రకాశం ఆవేశంగా తన పరిచయాన్ని పెంచి ఘనంగా చెప్పుకున్నాడు. 'ఈపిల్ల నా మేనకోడలే; అసలు

డీస్నీ ఇవ్వాలనుకున్నాము' అని చెప్పేసి తేలిగ్గా వూపిరితీసుకున్నాడు.

పచ్చగా బొద్దుగా వున్న ఆమె పెద్ద కళ్ళల్లో నీళ్ళు నిండాయి. అలా జరిగినా బాగుండేవాడేమో!

నల్లటావిడ కోపంతో పళ్ళుకొరికింది. నీ కెందుకే దుఃఖం - ఒక్కనాడు సుఖపడ్డావా; వున్నావొకటే లేకపోయినావొకటే. ఈ ముసలాడే దీనికి కారణమండీ. మా చెల్లెలికి వక్క తేపిల్ల మొసల్లాచేరి దాని మనసు విరిచి, పెళ్ళయ్యేదాకా ఏమిప్రేమ వలకపోశాడో అంతే.

'అయ్యాక ఇహచూడండి అన్నట్టు, డబ్బుకోసరం తప్పితే మరి మాటలేదనుకోండి. అసలు పిల్లాడే అప్రయోజకుడు అంటాను. ఈరోజుల్లో తండ్రి మాటవినే చవట ఎవడంట,' అని ఆయాసపడింది. ఎఱ్ఱటావిడ కళ్ళు ఎఱ్ఱపడ్డాయి. 'అమ్మాయిని చేసుకుంటే బాగానే వుండేవాళ్ళేమో!' అనటంతో మొహంలో క్రోధం తిరిగింది. పెద్దకళ్ళకేసి చూసేందుకు భయమేసింది ప్రకాశానికి.

అనుభవం లేని సీత అమాయకంగా ఐపోయిన సంగతులు ఎందుకజ్జా? పైగా జబ్బుతో మంచాన పడ్డవాళ్ళ మీద కోపమేమిటి ? ముందు బలం పట్టేట్టు మందు ఇప్పించండి. మళ్లీ తగులెట్టుకోండి. మళ్ళీ జబ్బుచేస్తుంది.' అంటూ గుక్క పట్టినట్టు నవ్వింది.

ప్రకాశం అంత నవ్వకూడదంటూ సీతని సముదాయించి గుండె సవరించి వెళ్ళిపోయాడు.

గంటలుకొట్టి, వచ్చినవాళ్ళని హెచ్చరించి పంపేశారు. మళ్ళీ నిశ్శబ్దం చీకటితోకలిసి వార్డుల్లో తిరుగుతోంది.

అక్కడో సిస్టర్, అక్కడో సిస్టర్ కదుల్తూ వుంటారు. ఆరోజు సీతకి ఇంటికి వెళ్ళిపోవాలనిపించింది. మామయ్యతో చెపితే బాగుండేది. ఆరోజు అప్పుడే ఇద్దరు పోయారు. పక్కమంచం ఖాళీ గావుంది. తను వంటరిగా ఎల్లాగుపడుకోవడం ? ఈరోజు సిస్టర్ ఆనంద్ రాదు కాబోలు. ఈసిస్టర్ నిర్మలకి తగని చిరాకు. చీకటిలాగే దిగులు పెరుగుతోంది. కిటికీ అవతల చిన్ననక్షత్రం మిణుకు మిణుకు మంటూ కదులుతోంది. కిటికీ దగ్గరకెళ్ళి నిల్చుంది. దూరంగా పార్కులో ఎవరో కాట్లాడుతున్నారు. మనుష్యులు తిరగనిరోడ్లు వెడల్పుగా పెరిగినట్లు కనబడుతున్నాయి. మళ్ళీ మనస్సు ఇంటికి వెళ్ళింది. పాపం అమ్మే చేసుకోవాలి. అక్క వున్నా పనిచెయ్యదు. చంటాడికి అన్నం సరీగ్గా పెడుతోందో లేదో. నాన్న ఎంతో చిక్కిపోయాడు. అన్నీ తల్చుకుంటే దుఃఖం వచ్చింది. గుండెల్లో బరువుగా వుంది. మళ్ళా మంచందగ్గరకి వెళ్లింది. వార్డు చివర బెడ్డుదగ్గర హడావిడి పడుతున్నారు. సిస్టర్స్ జోక్సు వదులుతున్నారు. 'ఈరోజు ఎన్ని టికెటా పుచ్చుకుంటూంటా; డాక్టర్ వచ్చాడు; వెళ్ళాడు. ముసలావిడ దీనంగా సిస్టర్సు దగ్గరకి తిరుగుతోంది. ఇంటికి కబురుచెయ్యాలి అంటే ఏమిటని అందర్నీ అడుగుతోంది.

తన వంటరితనాన్ని వదలి సీత ముసలావిడతో వెళ్ళింది. ఈవారంలో ఎన్నో చూసి నేర్చుకుంది. బాధపడే వాళ్ళని వోదార్చేది. రక్తం ఎంతసేపు ఎక్కుతుందో చూసేది. సైలైన్ సీసా ఖాళీ అయ్యేముందు సిస్టరుకి చెప్పేది. తన టికెట్ బుక్ అడిగి చూసుకునేది. ఎప్పుడూ జుట్టురేగకుండా, బట్ట నలగకుండా చూసుకుంటోంది. బైటవాళ్లకిఫోన్ చెయ్యాలంటే కిందకి వెళ్ళాలి. ముసలావిడ కొడుక్కి చెయ్యాలంటుంది. వాళ్లకి లేదుట, వాళ్ల చుట్టుపక్కలా లేదుట ! ఏం చెయ్యటం బోధపడలేదు.

సీత సలహా చెప్పింది; వార్డుబాయిని పిల్చి బతిమాలి, ముట్టచెప్పి ఎవర్నో పంపమంది.

ముసలావిడ సీతనిమెచ్చుకుంది, సిస్టర్ నిర్మల సీతని కోప్పడింది. లేచి తిరక్కూడదని కసిరింది.

ఈసారి సీతకి దుఃఖం వచ్చింది. కిటీడని కూర్చుని కళ్ళు ఒత్తుకుంది. హుస్పేను ఖాళీ

చేసిన బెడ్‌కి ఎవర్నో తీసుకు వచ్చి చేర్పించారు. కుళ్లీ పందడి పెరిగింది. ఎవరో పెద్దవాళ్లు వచ్చినట్టు చాలామంది సిస్టర్లు వచ్చారు. డాక్టర్లు వస్తున్నారు. దీపాలు వెలిగాయి. సీత మొహంమ్మీద దీపం పడుతోంది. వచ్చే పోయేవాళ్ళని చూస్తూ పడుకుంది. ఏదో తెల్సిన మొహం కదిలింది - పోల్చుకునేందుకు - ఏలూరు రైలుగట్టుపక్క పచ్చమేడ గుర్తుకి వచ్చింది, చింతచెట్టుకింద పెంకుటిల్లు - అమ్మకిపురుడు - అమ్మమ్మరావటం - నాన్నని కోప్పడటం - ఎందుకో తెలీకపోయినా నాన్న రెండురోజులు ఇంటికి రాక పోతే తనకి జ్వరం రావటం - అన్నీ గుర్తుకి వచ్చాయి. ముందు పేరు గుర్తుకిరాలేదు. మామయ్యగా రబ్బాయి - ఇప్పుడు గుర్తువచ్చింది. నారాయణ - అప్పుడుకూడా బొద్దుగానే ఉండేవాడు. తనకి రోజా పువ్వులు కోసిచ్చేవాడు. వాళ్ళదొడ్లో విశాఖపట్నం సంపెంగ వుండేది. ఎన్నో పువ్వులు పూసేది.

పెంకుటిల్లుకూడా వాళ్ళదేట! నాన్నతోటి అద్దెఇచ్చేందుకు వెళ్ళినరోజే వాళ్ళ అబ్బాయి నారాయణ పువ్వ ఇచ్చాడు. నాలుగేళ్లు - రోజా ఇవ్వటం, తను తీసుకోవటం - మధ్యలో కోప్పడేవాడు, జడ పట్టుకు గుంజటం. నారాయణ మూర్తి పట్నం చదువుకెడతాడని వాళ్ళింట్లో అంతా మురిసిపోతూ చెప్పుకొంటున్నారు. తన కెందుకో బెంగేసింది. ఇంకెప్పుడూ ఆ ఇంటికి రాకూడదని వట్టు పెట్టుకుంది. ఇంట్లో నిలవబుద్ధికాలేదు. పెరట్లో బొగడచెట్టుకిందికి వెళ్ళింది. చెట్టు కింద నీడ నిల్చుంది. నారాయణ నీళ్ళ గదిలోంచి వచ్చాడు - వుంగరాల జుట్టులోంచి నీటిబొట్లు వీపుమీదకి దిగుతున్నాయి. నేను తలవొంచుకోవటంచూసి జడపట్టుకుగుంజి 'ఏం? పెళ్ళికూతుర్లా సిగ్గుపడుతున్నావే!' అని నవ్వాడు. ఆ నవ్వులోంచి నీరెండ పడినట్టు వుంది.

నారాయణ పట్నం వెళ్ళేరోజు నాన్నకి చెప్పేందుకు వచ్చాడు. 'నాన్న జపం చేసుకుంటున్నారు' అన్నా. పెరట్లోకి వెళ్లి జామిచెట్టు కొమ్మపైన కూర్చున్నాడు.

ఏదో చెప్పబోయాడు. నాన్న తులసికోట దగ్గరకి రావటం చూసి చేతులు దులుపుకుంటూ ఎదురెళ్ళాడు. నారాయణని రోడ్డుదాకా సాగనంపారు ఇంటిల్లిపాదీ.

మళ్ళీ చూడ్డం పడనేలేదు. మరోనెలకి నాన్నకి బదిలీ అయింది. ఆఊళ్లోనే హుస్సేను నాన్నగారికి ఉద్యోగం - అక్కా హుస్సేను అస్తమానం నవ్వుకునేవారు. అమ్మ కూకలేసేది; అక్క ఎదిరించేది. అమ్మకి చెప్పకుండా హుస్సేను ఇంటికెళ్ళేది. మామయ్య వచ్చినరోజు అక్క మాయమయింది. వో వారం పోయాక మామయ్యతోకలసి బండిదిగింది. మరో బండిలో కామయ్యగారి కుటుంబందిగారు. అమ్మ అక్కతో మాట్లాడలేదు. మామయ్యగారి వూరికి అంతా వెళ్ళటం. బండి నీళ్ళల్లో పడటం గుర్తువచ్చింది. అక్క వెళ్లిపల్లకీలో వంతెనమీద వూరేగింపు అయి వచ్చేటప్పుడు తన మెళ్ళో పులిగోరు పోవటం, అమ్మకొట్టడం తల్చుకు కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకుంది. మళ్ళీ అతని కేసిచూసింది ఈసారి తన కేసి చూస్తున్నాడు. తల తిప్పుకుంది. గదిగుమ్మంలో నిల్చున్నాడు. తన మంచంకేసి వచ్చినట్లయింది. తలతిప్పిచూసింది. 'కుటుంబయ్యగారి... అని వూరుకున్నాడు. తన్ని గుర్తుపట్టాడు ఏమిటోగా వుంది. పాలు పొంగిపోతుంటే దూరంనించి చూసిపడే ఆవేదన గుర్తుకొచ్చింది. గుండెలా వళ్లు అంతా కొట్టుకుంటోంది. లేచికూర్చుంది; గాలికి వేళ్ళా లైటు వుయ్యాల వూగుతోంది. నీడకూడా జరుగుతోంది. దీపపునీడ నారాయణమూర్తి బుగ్గమీదపడి, పొడుగు పొట్టి గీట్లు గీస్తోంది. అప్పటికీ ఇప్పటికీ ఏదోమార్పు చూస్తోంది. ఇప్పుడు బాగా ఎత్తు అయ్యాడు. లావు అప్పుడూ వున్నాడు. రంగువిరిగి పచ్చబడ్డాడు. కిళ్ళీ నమలిన ఎరుపు ఇంకా విడవలేదు పెదాలని. కళ్ళజోడు తుడుచుకు పెట్టుకున్నాడు. వార్డు చివరకి చూస్తూ మళ్ళీ పలకరించాడు. 'ఏమిటి సుస్తి? మీ ఆయన్ని మంచివాడిగా వుంచావా?'

సీత తలవంచుకు మెడకేసి చూసుకుంది. పాదాలకేసి చూసుకుంటూ కూర్చుంది. 'పోనీ మీ ఆయన్ని ఎప్పుడు చూపెడతావు?'

ఈసారి 'వెంటనే పెళ్ళికి పిలుస్తాలే' అని సమాధాన మిచ్చింది సీత.

అర్థంకానట్టు కళ్ళు చిట్లించాడు - పోనీ మా ఆవిడని చూస్తావా అంటూ దూరంగా వస్తున్న వాళ్ళలో ఆ తెల్లచీర కట్టుకున్న నల్లపిల్ల, తెల్లచీర కట్టుకున్న ఆవిడ ముందుగా వచ్చింది. తెచ్చిన బుట్టఅందిస్తూ 'ఎల్లావుంది?' అని ప్రశ్న. నారాయణమూర్తి సమాధానంగా తలవూపాడు 'అల్లాగేవుం' దన్నట్టు.

ముసలావిడ మెల్లిగా ఏడుపు మొదలెట్టింది. 'వయస్సు వచ్చాక ఎక్కువ విచారించకూడదు. ఇప్పుడేం భయంలేదు అనే అంటున్నారు' అని నారాయణమూర్తి వోదారుస్తున్నాడు.

నారాయణమూర్తి భార్య చాలా ఖరీదైన వెంకటగిరి చీర కట్టుకుంది. ఆ తెల్ల జరీచీర ఆవిడకి నప్పలేదు. ఆ చీరలో ఆవిడ మరీ నల్లబడి కాటిక పోడులావుంది సీతకి.

ఆడవాళ్లు గదిలోకి వెళ్ళారు. నారాయణమూర్తి వాళ్ళవెనకే వెళ్ళినా అప్పుడే తిరిగి వచ్చేశాడు.

'మీ నాన్నగార్ని వోసారి చూడాలి. వుండటం ఎక్కడో' అని, 'ముసలావిడ చాలా మంచిది. ఆయనకి తగ్గటం కష్టమే' అన్నాడు డాక్టరు. 'మా ఆవిడకి పెత్తల్లే ఆవిడగుణం వాళ్ళెవళ్ళకీ రాలేదు.' అని చెప్పేటప్పుడు మొహంలో ఏదో మార్పు దిగులుగా కనిపించింది సీతకి.

నారాయణమూర్తి సీతపక్కకివచ్చాడు. సీతచూపుల్నీ తప్పుకునేందుకా అన్నట్లు 'ఏమిటీ?' అంటూ తలనిమిరాడు. వెనక ఎన్నోసార్లు ఆ చేతుల్లో అల్లావున్నా, అప్పుడు ఇల్లా అనిపించలేదు. ఆ చేతుల్ని తనచేతిలోకి తీసుకు మొహం దాచుకుంది. ఎండిన నేలపైన వానజల్లు పడినప్పుడు తనకెంతో హాయిగా వుంటుంది ఆ వాసన. ఆ చేతుల్లో అంతకంటే మంచి సువాసన - మనస్సుని స్వాధీనము తప్పించింది. పక్క మంచం మీది ముసలమ్మ కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూస్తోంది. నారాయణ మూర్తి చేతులు విడిపించుకు, 'వస్తా' నంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

సీత చాలాసేపు అల్లాగే కూర్చుంది. ఏమిటో కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. గుండెల్లో పొడిచినట్లైంది. కాళ్ళూ చేతులూ తిమ్మెర్లెక్కుతున్నాయి.

గుండె చేత్తో రుద్దుకుంటూ పక్కకి వరిగింది. సీత సూర్యోదయం చూడలేదు.

- మరుగుపడిన ఆత్మీయత

కుటుంబయ్య ఇంట్లో వెల్తురుకిముందే శోకం చేరింది.

రామలక్ష్మి ప్రకాశాన్ని శాపనార్ధలు పెట్టింది - పిల్లని చూపెట్టకుండా మాయం చేశాడని, ఆదెమ్మగారు అదర్నీ తిట్టింది: 'అసలు ఆస్పత్రి కెళ్లినవాళ్ల తిరిగొస్తారని అనుకోకూడదు తల్లీ ; పిడుగులాంటి వాళ్ళు కూడా పీనుగలే అవుతారు. ఐనా వోనాడేనా తల్లి ఆదరించి గుప్పెడు అన్నం పెట్టిందా? చాకిరీ అంతా దానిదేనాయె. ఇంక చేసుకోక ఏం చేస్తావే తల్లీ' అంటూ రామలక్ష్మిని ఓదార్పులోనే దెప్పి, కళ్ళు గుచ్చుకుంటూ పెరట్లోకి వెళ్ళింది.

రామలక్ష్మికి ఆవేశం వచ్చింది; తిట్టింది. చుట్టుపక్కల వాళ్ళని తిట్టింది; జుట్టు పీక్కుంది. కామేశ్వరిని పొమ్మంది; అలిసి సొమ్మసిల్లింది.

ఆవేశాలు తగ్గి పోతున్నాయి. అంతా సీతని మర్చిపోతున్నారు. కామేశ్వరి పురిటికి వచ్చింది. కుటుంబయ్యలో దుఃఖం జీర్ణించింది. ఎవరిని చూసినా 'ఇంకెన్నాళ్ళు ఈ జీవుడికి. సుఖదుఃఖాలు విడిచే క్షణాలు వస్తున్నాయి. మా సీతకి మంచిజన్మే వచ్చి వుంటుంది. నాలాంటి

తండ్రికి దేవతలు దక్కరు' అంటాడు. మాటపొందిక పోయింది. జీతంరాళ్ళు తెస్తాడు; రామలక్ష్మి కివ్వడు. 'సీతపెళ్ళికి మిగుల్చు' అంటూ పళ్ళు కొరుకుతాడు. మళ్ళీ స్తిమితపడి నీరుకావి పంచెలో మొహం దాచుకు ఆవురుమని అందర్నీ హడలగొడతాడూ.

కామేశ్వరి తల్లిదగ్గర విసుక్కుంటుంది. రామలక్ష్మి కామేశ్వరిని మరిపిస్తుంది. కుటుంబయ్యతో మాట్లాడేందుకు మనస్సు వప్పక పక్కగదిలోంచి 'జరిగినది కలిసిరాదు. మిగిలినవాళ్ళనేనా వుండనివ్వరా?' అని నిష్టూర పడుతుంది - తల్లిగా తనబాధ మరవాలి అని, ఆమాటలు ఆదెమ్మపొంచి వింటుంది కథలు కడుతుంది. అదేంతల్లో అంటూ దవడలు నొక్కుకుంటుంది. ముక్కుపైన వేలేసుకు 'పెళ్ళీడుపిల్ల - మరొహాళ్ళు అవుతే మంచమెక్కరూ; ఆషోకులు చూడరాదూ! పెద్దకూతురు అంటావా - అదోగ్రంధకర్తలే; అదెందుకు ఇప్పుడు - అంటూ, అడిగినా అడక్కపోయినా వీధిచుట్టి వెళ్ళినచోటంతా వెళ్ళబోస్తుంది. మరోచిత్రం విను: 'చేసే దక్షత లేదుట. ఆపిల్ల పోయిందన్న అక్కసుతో మందులు మింగిందిట. అదృష్టం బాగుండి పెద్దప్రాణం దక్కింది. వట్టి అఘాయిత్యం మనిషి అంటుంది.

సందెవేళ వంటరిగా కూర్చుని రామలక్ష్మి కంటతడిపెట్టుకుంటుంది. ఆదెమ్మ ఆరాటపడుతూ వస్తుంది. కూకలేస్తుంది; కంఠము నెప్పిపుట్టేట్టు మాట్లాడుతుంది. పక్కవాటాల్లో వాళ్ల మొహాలు చూసుకున్నట్లు అనుమానంతో తిడుతుంది సీతని తలవని వేళలేదు. రామలక్ష్మిని తిట్టని రోజులేదు. తెల్లవారేలోపల ఎన్నోకలలు - హాస్పిటల్ నర్సులు, గుమాస్తా మరదలు, అంతా కలిసి సీతని ఏంచేశారు; చిరువెల్తుర్లో సీత. కదలినట్టు వూహిస్తుంది. లేతాకుల్లో సీతకళ్లు మెరుస్తాయి ఎర్ర చంద్రకాంతపువ్వుని చూసి సీతనోరు కదలినట్లు వుంటుంది. సన్నని బీరతీగనిచూసి సీతలా భ్రాంతి పుడుతుంది. ఏమిటో ఈ బంధం! ఎందుకో ఆ ఆరాటం! మనస్సుని కొప్పడినా వినే స్తిమితం పోయింది. అఘాయిత్యం ఆరాటం మారింది. ఆత్మీయతగా నిల్చి, ఆదెమ్మ ఆత్మ సీతగా మారి, రామలక్ష్మికి అండగా నిలిచింది. రామలక్ష్మి ఆత్మీయతని మరచి రాయిలామారి వంటరితనం కోరుతుంది.

✧